

Nr 54.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ersättande från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar av vissa förskottsvis utgivna medel; given Stockholms slott den 18 februari 1916.

Under åberopande av närlagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar ett belopp av 230,933 kronor 45 öre må tagas i anspråk till gäldande av vissa i statsrådsprotokollet omförmälda, förskottsvis utgivna medel.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

B. B. E. Mörcke.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 18 februari 1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLEMBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Mörcke, föredrog härefter från arméförvaltningens civila departement inkomna framställningar om ersättande av vissa förskjutna kostnader samt anförde härvid:

»Sedan chefen för sjätte arméfördelningen förklarar, att åtgärder till underlättande av rekryteringen behövde vidtagas vid flertalet truppförband inom arméfördelningen, och fördenskull hemställt, att förmån av fria resor vid tjänstgöringens början och slut måtte beredas manskap vid arméfördelningens regementen och kårer med undantag av Hälsinge regemente, medgav Kungl. Maj:t genom brev den 7 juli 1905, att det manskap vid Norrbottens och Västerbottens regementen, Jämtlands fältjägerregemente, Västernorrlands regemente, Norrlands dragonregemente,

Norrlands artilleriregemente och Norrlands trängkår, som rekryterades från orter utom det län, där vederbörande truppförband hade sin förläggningssort, finge beredas fria resor å järnväg dels från hemort eller användningsort till tjänstgöringsorten efter första användningen vid truppförbandet och dels från tjänstgöringsorten till hemvistet efter erhållet avsked från krigstjänsten. Uti brev den 1 november 1907 och den 11 december 1908 gjordes på framställning av vederbörande militärmyndigheter enahanda medgivande i fråga om Boden-Karlsborgs artilleriregementes detachement i Boden samt Bodens ingenjörkår, sistnämnda truppförband såvitt avsåg tiden från och med anställningsåret 1909—1910. De för ändamålet erforderliga medlen skulle av arméförvaltningens civila departement till vederbörande förskottsvis utbetalas och framdeles anmälas till ersättande.

Det av arméförvaltningens civila departement på grund av förenämnda brev förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 6,087 kronor 30 öre.

Därest officer, som icke enligt stat åtnjuter gottgörelse för tjänstehäst, genom generalorder eller, undantagsvis, med arméfördelningschefs begivande kommenderas beriden till tjänstgöring och han icke göres beriden å kronan tillhörig häst, skall han enligt § 72 i reglementet för arméns avlöning under fred åtnjuta gottgörelse för hästlega med 6 kronor om dagen och för furage, därest icke dylikt kostnadsfritt tillhandahålles honom, med en krona om dagen. Samma paragraf stadgar, att härav uppkommande kostnader skola förskjutas av arméförvaltningen och hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Det av arméförvaltningens civila departement på grund av detta stadgande förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 5,247 kronor.

Genom brev den 29 oktober 1909 föreskrevs, att begravningshjälp skulle utgå till indelt manskap, som avlede under tjänstgöring, med belopp, motsvarande verkliga kostnaderna, dock högst 75 kronor, samt att dylik begravningshjälp i varje särskilt fall skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas och därefter hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Arméförvaltningens civila departement har nu till ersättande anmält ett på grund av förenämnda brev förskjutet belopp av 62 kronor 50 öre.

Uti skrivelse den 26 april 1911 hemställde arméförvaltningens forfikationsdepartement, att för beredande av inkvartering av officerare

vid ytterligare truppförläggning till Boden under hösten 1912 finge för en tid av högst fem år, räknat från och med den 1 oktober 1911, för ett årligt hyresbelopp av 3,950 kronor förhyras följande tre, översten E. Melander tillhöriga bostadsbyggnader, nämligen en huvudbyggnad, en mejeribyggnad och en mangårdsbyggnad ävensom till dessa hörande uthus.

Genom brev den 13 juli 1911 biföll Kungl. Maj:t framställningen samt medgav, att den för byggnaderna jämte nödiga uthus betingade hyran för ett år, räknat från den 1 oktober 1911, finge med högst 3,950 kronor bestridas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar. Hyresbeloppet för de följande åren skulle däremot av civila departementet förskjutas av omhänderhavande medel för att sedermera anmälas till ersättande.

Arméförvaltningens civila departement har nu till ersättande anmält ett på grund av förenämnda brev för år 1914 förskjutet belopp av 3,950 kronor.

Genom särskilt brev den 22 mars 1912 medgav Kungl. Maj:t, att ett belopp av högst 3,950 kronor finge av arméförvaltningens civila departement förskjutas för anskaffande av vissa kartor.

Civila departementet har nu anmält förenämnda belopp, 3,950 kronor, till ersättande.

Uti skrivelse den 19 mars 1912 hemställde arméförvaltningens intendentsdepartement om anvisande av medel till bestridande av kostnaderna för flyttning av Skånska husarregementets förråd från Ljungbyhed och regementets gamla kasern i Hälsingborg till regementets nya etablissemang vid Berga.

Genom brev den 12 april 1912 medgav Kungl. Maj:t, att för ifrågasvarande ändamål finge mot redovisningsskyldighet utbetalas högst 2,840 kronor, att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av arméförvaltningens civila departement på grund av detta stadgande förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 1,313 kronor 76 öre.

Uti en av arméförvaltningens fortifikationsdepartement den 17 juni 1911 överlämnad skrivelse hemställde Djurgårdskommissionen, att då den åt kommissionen uppdragna försäljningen av vissa tomter å Norra Djur-

gårdens förutvarande mark komme att försvåras, därest den inom Laboratoriehagen å Norra Djurgården belägna, till begravningsplats för Stockholms garnison upplåtna Garnisonskyrkogården samt den därintill liggande, sedan gammalt av artilleriförsamlingen disponerade Artillerikyrkogården fortfarande finge användas till begravningsplatser, förbud häremot snarast möjligt måtte utfärdas.

Uti med anledning härav avgivet yttrande förklarade sig arméförvaltningens fortifikations- och civila departement icke hava något att erinra mot, att ett dylikt förbud utfärdades. Då emellertid i sammanhang därmed åtgärd måste vidtagas för anskaffande av andra gravplatser för garnisonen, hemställde departementen, att ett av chefen för fjärde arméfördelningen föreslaget, å en i ärendet ingiven karta utmärkt område av omkring en hektars storlek å en till Järvafältet hörande skogsmark 3,5 kilometer norr om Järva station måtte få avskiljas och ordnas till begravningsplats för Stockholms garnison, ävensom att för områdets inhägnande och ordnande ett belopp av högst 4,500 kronor måtte få ställas till chefens för fjärde arméfördelningen förfogande.

Genom brev den 7 februari 1913 föreskrev Kungl. Maj:t, att ovan nämnda område av Järvafältet skulle upplåtas till begravningsplats för Stockholms garnison samt att för områdets inhägnande och ordnande högst 4,500 kronor skulle ställas till chefens för fjärde arméfördelningen förfogande, att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att sedermera anmälas till ersättande. Härjämte föreskrev Kungl. Maj:t, att från och med den dag, då den nya begravningsplatsen bleve färdig att tagas i bruk, lik icke vidare finge jordas å Garnisons- och Artillerikyrkogårdarna.

Arméförvaltningens civila departement har nu till ersättande anmält ett på grund av förenämnda brev förskjutet belopp av 4,158 kronor 75 öre.

Genom brev den 16 maj 1913 förordnade Kungl. Maj:t, bland annat, att till den personal vid Norrlands artilleriregemente, som beordrades att under år 1913 företaga flyttning från Östersund (eventuellt 1 officer från Stockholm) till Boden eller från Boden till Östersund, finge i mån av verkställd flyttning utgå, förutom ersättning enligt gällande avlöningsreglemente, flyttningshjälp i enlighet med de grunder, som funnes angivna i kungörelsen den 11 mars 1910 angående bestämmelser rörande flyttningshjälp åt personal vid armén, under iakt-

tagande därvid, att resa skulle företagas mot lösen av truppbiljett och i enlighet med de kontrollföreskrifter, järnvägsstyrelsen kunde finna nödigt meddela, samt att rekvisition å biljetter och godstransporter skulle utfärdas och likviden verkställas genom regementets kassaförvaltning, ävensom, vad godstransporterna anginge, att fraktkostnaderna beräknades såsom för frakt för kronans räkning. Samtliga härav föranledda kostnader skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund av förenämnda brev förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 4,951 kronor 80 öre.

Genom brev den 30 maj 1913 medgav Kungl. Maj:t, att en arméns sjukvårdsutställning av viss angiven omfattning finge anordnas vid Baltiska utställningen i Malmö år 1914 i samband med Svenska föreningen Röda korsets och Drottning Sophias förenings utställningar därstädes, under villkor att utställningsbestyrelsen kostnadsfritt ställde till förfogande det för ifrågavarande utställningar erforderliga utrymmet. Därjämte anvisade Kungl. Maj:t för bestridande av kostnaderna för ifrågavarande sjukvårdsutställning ett belopp av 5,000 kronor, att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet för ändamålet förskjutna beloppet utgör 4,869 kronor 20 öre.

Genom brev den 30 maj 1913 föreskrev Kungl. Maj:t, efter därom av chefen för Skånska husarregementet gjord framställning, att till den personal vid regementet, som enligt angiven plan beordrades att år 1913 företaga flyttning mellan regementets olika tjänstgöringsstationer, finge i mån av verkställd flyttning utbetalas, förutom enligt gällande författningar utgående rese- och traktamentsersättning samt gottgörelse för transport av tjänstehäst, flyttningshjälp i enlighet med de grunder, som funnes angivna i kungörelsen den 11 mars 1910 angående bestämmelser rörande flyttningshjälp åt personal vid armén, under iakttagande därvid, att resa skulle företagas mot lösen av truppbiljett och i enlighet med de kontrollföreskrifter, järnvägsstyrelsen kunde finna nödigt meddela, samt att rekvisition å biljetter och godstransporter skulle utfärdas och likviden verkställas genom vederbörande kassaförvaltning, ävensom, vad godstransporterna anginge, att fraktkostnaderna beräknades såsom frakt för kronans räkning. Samtliga av dessa föreskrifter föranledda kost-

nader skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 2,143 kronor 35 öre.

Genom brev den 30 maj 1913 förordnade Kungl. Maj:t, med upphävande av dittills gällande bestämmelser i ämnet, att därest värnpliktig eller volontär i nummer avlede under militärtjänstgöring och begravningshjälp icke skulle utgå enligt föreskrifterna i förordningen den 18 juni 1909 angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, ett belopp motsvarande verkliga kostnaden för begravningen, dock högst 75 kronor, finge antingen disponeras av vederbörande truppförband, så framt begravningen verkställdes genom dess försorg, eller ock på därom framställd begäran utbetalas till den avlidnes anhöriga, så framt begravningen ombesörjts av dem. Härav föranledda utgifter skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas utav omhänderhavande medel för att vid slutet av varje år hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

Det av civila departementet på grund härav under år 1914 förskjutna beloppet utgör 6,347 kronor 38 öre.

Sedan chefen för Boden-Karlsborgs artilleriregemente avgivit förslag till de förflyttningar av kompaniofficerare och underofficerare, som efter slutet av 1913 års regementsövningar borde äga rum mellan regementets olika förläggningsorter, och därvid tillika hemställt, att till nämnda personal måtte få utgå ersättning för bestridande av härav föranledda kostnader, medgav Kungl. Maj:t genom brev den 20 juni 1913, att till den personal vid regementet, som beordrades att år 1913 företaga flyttning från Boden till Karlsborg eller från Karlsborg till Boden, finge i mån av verkställd flyttning utgå, förutom ersättning enligt gällande avlöningsreglemente, flyttningshjälp i enlighet med de grunder, som funnes angivna i kungörelsen den 11 mars 1910 angående bestämmelser rörande flyttningshjälp åt personal vid armén, under iakttagande därvid, att resa, i den mån den skedde å statens järnvägar, skulle företagas mot lösen av truppbiljett och i enlighet med de kontrollföreskrifter, järnvägsstyrelsen kunde finna nödigt meddela, samt att rekvisition å biljetter och godstransporter skulle utfärdas och likviden verkställas genom regementets kassaförvaltning, ävensom,

vad godstransporterna å statens järnvägar anginge, att fraktkostnaderna beräknades såsom för frakt för kronans räkning. Samtliga härav föranledda kostnader skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Uti underdånig skrivelse den 11 juni 1913 anhöll sedermera chefen för nämnda regemente, att då en sergeant, placerad vid Bodens artilleribataljon, förordnats till tygskrivare, och det av denna anledning bleve nödvändigt att i dennes ställe förflytta en sergeant från Karlsborg till Boden, vilket icke förutsetts i ovanberörda förslag, ersättning måtte få utgå jämväl för denne sergeants flyttningskostnader. Genom brev den 5 september 1913 förordnade Kungl. Maj:t, att därest sistberörda flyttning bleve anbefalld, flyttningshjälp härför finge utgå i enlighet med de grunder, som funnes angivna i brevet den 20 juni 1913.

Det av civila departementet på grund av förenämnda båda brev förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 4,868 kronor.

Vid översändande till lantförvarsdepartementet av intyg över av vissa officerare under år 1913 avlagda kunskapsprov i ryska språket uttalade professorn J. A. Lundell det önskemål, att möjlighet måtte beredas de officerare, som vid krigshögskolan eller i Ryssland eller annorstädes inhämtat kunskaper i ryska språket, att hålla dessa vid makt genom lektyr av ryska böcker och tidningar i regementenas förläggningsorter. Chefen för Generalstaben förklarade uti avgivet utlåtande sig finna en anordning i sådant syfte i hög grad önskvärd samt framhöll såsom sin mening, att dessa böcker borde i form av fasta bibliotek tilldelas truppförbanden.

Sedan fråga väckts att anordna sådana bibliotek såväl inom varje arméfördelnings stabsexpedition, varvid det till andra arméfördelnings stabsexpedition hörande skulle avses jämväl för Gottlands trupper, som inom kommandantskapets i Boden expedition, anvisade Kungl. Maj:t genom brev den 4 juli 1913 för upprättande av fasta bibliotek med rysk litteratur i angiven utsträckning ett belopp av 1,500 kronor samt för underhåll av samma bibliotek under år 1913 ett belopp av 250 kronor. Därjämte föreskrevs, att ifrågavarande belopp, tillhoppa 1,750 kronor, skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att sedermera anmälas till ersättande.

Det av civila departementet för ändamålet förskjutna beloppet utgör 1,563 kronor 17 öre.

Genom särskilt brev den 18 juli 1913 anbefalldes Kungl. Maj:t, på därom gjord hemställan, arméförvaltningens civila departement att för utförande av försök med en reservskvadron förskjuta högst 30,000 kronor.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 22,582 kronor 86 öre.

Efter framställning av chefen för Värmlands regemente anhöll arméförvaltningens fortifikationsdepartement uti skrivelse den 18 juni 1913 om bemyndigande att, när den till regementets nya kasernetablissemang hörande badplatsen vid Klarälven vore belägen ej långt från allmänna landsvägen och svårligen kunde användas förr än nödiga byggnader uppförts, i enlighet med ett av regementschefen uppgjort förslag för en kostnad av 5,000 kronor anordna ett kallbadhus därstädes för regementet.

Genom brev den 1 augusti 1913 bemyndigade Kungl. Maj:t fortifikationsdepartementet att i enlighet med regementschefens förslag låta uppföra kallbadhus för regementet; och skulle härav föranledda kostnader, högst 5,000 kronor, förskjutas av arméförvaltningens civila departement för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna beloppet utgör 3,414 kronor 60 öre.

Uti en av arméförvaltningens fortifikationsdepartement den 9 augusti 1913 överlämnad skrivelse hemställde chefen för fortifikationen, att för anordnande av flygövningar med arméns nya aeroplan, vilka komme att levereras i början av september 1913, omedelbart efter deras avlämnande, förslagsvis under tiden den 15 september till och med den 15 oktober 1913, måtte till hans förfogande ställas ett belopp av 4,200 kronor.

Genom brev den 22 augusti 1913 anvisade Kungl. Maj:t för bestridande av kostnaderna för övningar med ifrågavarande aeroplan under en månad omedelbart efter deras avlämnande ett belopp av högst 4,200 kronor, att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet för ändamålet förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 3,200 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t genom nyssnämnda brev den 22 augusti 1913 anvisat medel för bestridande av kostnaderna för övningar med arméns

nya aeroplan, anmälde chefen för fortifikationen uti en av arméförvaltningens fortifikationsdepartement den 26 november 1913 överlämnad skrivelse, att en av dessa flygmaskiner blivit genom olyckshändelse avsevärt skadad, att kostnaderna för densammnas återställande i fullgott skick enligt uppgjord kostnadsberäkning skulle uppgå till 3,200 kronor, samt att av de enligt förberörda brev anvisade medel återstode ett oanvänt belopp av 1,000 kronor. Med anledning härav hemställde chefen för fortifikationen, att medel måtte anvisas för reparation av flygmaskinen.

Genom brev den 5 december 1913 medgav Kungl. Maj:t, att för reparation av den skadade flygmaskinen finge tagas i anspråk dels berörda odisponerade belopp å 1,000 kronor, dels ock ytterligare 2,200 kronor, att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu för ersättande anmält ett på grund härav förskjutet belopp av 3,199 kronor 79 öre.

Uti skrivelse den 29 augusti 1913 anmälde chefen för fortifikationen, att han hade för avsikt att, sedan chefen för andra arméfördelningen förklarar sig icke hava något att däremot erinra, låta den till Malmslätt förlagda militära flygskolan deltaga i nämnda arméfördelnings fälttjänstövningar, som skulle äga rum under oktober månad 1913. Då emellertid härför även erfordrades ett antal till rekognoscörer utbildade officerare, hemställde chefen för fortifikationen, att fyra officerare måtte få kommenderas till tjänstgöring vid flygskolan i och för deltagande i berörda fälttjänstövningar under tiden från och med den 1 till och med den 10 oktober 1913.

Genom brev den 26 september 1913 medgav Kungl. Maj:t, att fyra officerare finge under berörda tid beordras att mot författningsenlig ersättning tjänstgöra vid ifrågavarande flygskola för att därunder deltaga i ovanberörda fälttjänstövningar; och skulle härav föranledda kostnader av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 405 kronor.

Uti skrivelse den 17 september 1913 anmälde arméförvaltningens artilleridepartement, att under hösten 1913 levererats och komme att levereras kulsprutemateriel av vissa angivna typer samt att åtskilliga utländska firmor erbjudit sig att utan kostnad för statsverket framställa

och till tekniska försök härstädes tillhandahålla för den svenska ammunitionen konstruerade kulsprutetyper. Tiden hade därför synts departementet vara inne att genom omfattande försök utröna, vilket slag av modern kulsprutemateriel, som dels i tekniskt hänseende stode främst och dels vore för svenska förhållanden ändamålsenligast. På grund härav hemställde departementet, att dylika försök måtte få anordnas samt att för försökens utförande erforderliga medel måtte anvisas.

Genom brev den 28 september 1913 medgav Kungl. Maj:t, att försök för utrönande av det i ovannämnda hänseenden lämpligaste slaget av modern kulsprutemateriel finge äga rum, samt att högst åtta officerare finge mot åtnjutande av författningsenlig ersättning beordras att leda och utföra ifrågavarande försök, varjämte Kungl. Maj:t bemyndigade dels cheferna för fjärde, femte och sjätte arméfördelningarna samt kommandanten i Boden att ställa till förfogande för försökens utförande erforderlig försökstrupp, handräckningsmanskap och hästar med utredning, dels ock artilleridepartementet att tillhandahålla erforderlig materiel och ammunition. Därjämte föreskrev Kungl. Maj:t, att kostnaderna för den för försökens utförande erforderliga ammunitionen skulle bestridas av ordinarie vapenanslaget samt övriga av försöken föranledda kostnader av arméförvaltningens civila departement intill ett belopp av högst 25,000 kronor förskjutas för att sedermera anmälas till ersättande.

Genom brev den 12 december 1913 medgav sedermera Kungl. Maj:t, på därom gjord framställning, att andre läraren i teknik vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, löjtnanten vid Vaxholms grenadjärregemente N. M. A. Hederén finge beordras att under tiden till och med den 20 december 1913 ävensom från och med den 8 januari 1914 högst till och med den 24 i sistnämnda månad å Rosersberg biträda vid utförandet av de i nyssnämnda brev den 28 september 1913 omförmälda försök, med rätt för honom att därunder komma i åtnjutande av författningsenlig ersättning; och skulle härav föranledda kostnader bestridas av de genom berörda brev den 28 september 1913 anvisade förskottsmedlen.

Uti en av arméförvaltningens artilleridepartement, jämte eget ytt-
rande, den 31 december 1913 överlämnad underdånig skrivelse framhöll vidare ledaren för ifrågavarande försök, överstelöjtnanten P. J. Hegardt, att försöken i enlighet med den för deras utförande av generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet utfärdade instruktionen måste anställas å vitt skilda orter med mer eller mindre långvariga uppehåll å desamma. De utgifter, som härigenom åsamkades de till försökens

utförande beordrade officerarne, kunde emellertid icke anses bliva i rimlig grad betäckta med den till dem författningsenligt utgående ersättningen. På grund härav och då fullgörandet av berörda uppdrag med hänsyn till arbetets beskaffenhet syntes kunna jämnställas med kommittéarbete, hemställde Hegardt, att de kommenderade officerarne måtte från och med den 1 januari 1914 få komma i åtnjutande av ersättning enligt vanliga grunder för beräknande av gottgörelse för kommittéuppdrag.

I anledning av förevarande framställning medgav Kungl. Maj:t genom brev den 24 januari 1914, med ändring av den i ovannämnda brev den 28 september 1913 meddelade föreskriften angående ersättning för ifrågavarande uppdrag, att från och med ingången av år 1914 finge till en var av de officerare, som beordrats eller komme att beordras att deltaga i utförandet av omförmälda försök, under kommenderingstiden utgå, förutom reseersättning enligt gällande resereglemente för förekommande resor, arvode, då arbetet utfördes å ort, där vederbörande vore bosatt eller erhöle kostnadsfri inkvartering, med 5 kronor och eljest med 10 kronor om dagen; och skulle härav föranledda kostnader bestridas av de genom berörda brev anvisade förskottsmedlen.

Arméförvaltningens civila departement har nu till ersättande anmält ett på grund av förenämnda tre brev förskjutet belopp av 24,525 kronor 92 öre.

Uti en av chefen för tredje arméfördelningen överlämnad skrivelse anhöll chefen för Skaraborgs regemente att för utförande av vissa planerings-, dränerings- samt flyttningsarbeten vid regementets nya kasern-etablissemang och övningsfält vid Skövde få, efter eget medgivande och mot befrielse från tjänstgöring under 1914 års regementsövningar, under tiden från slutet av 1913 års och till början av 1914 års regementsövningar inbeordra indelt manskap i omgångar om 32 dagar och högst 10 man i varje omgång.

Genom brev den 10 oktober 1913 biföll Kungl. Maj:t framställningen samt föreskrev, att för ifrågavarande tjänstgöring icke finge utgå annan gottgörelse än den, som skolat utgå under tjänstgöring vid regementsövningarna, att kostnaderna för manskapets förläggning och underhåll skulle bestridas efter därför allmänt gällande beräkningsgrunder, samt att av kommenderingen föranledda utgifter, ifrågakommande resekostnader däri inberäknade, skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet för ändamålet förskjutna beloppet utgör 30 kronor 25 öre.

Sedan chefen för Andra livgrenadjärregementet aumält, att från och med den 1 januari 1914 bostad ej kunde inom regementets etablissemang beredas t. f. förrådsvaktmästaren vid regementet, samt med anledning därav anhållit, att hyresersättning till ett belopp av 150 kronor årligen måtte tillerkännas den person, som vid regementet uppehölle befattningen såsom t. f. förrådsvaktmästare, medgav Kungl. Maj:t genom brev den 10 oktober 1913, att till den person, som uppehölle förrådsvaktmästarebefattningen vid regementet, finge från och med den 1 januari 1914 tillsvidare och intill dess bostad kunde beredas honom i kronans hus, utbetalas hyresbidrag med ett belopp av 150 kronor årligen, att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu till ersättande anmält ett på grund härav förskjutet belopp av 150 kronor.

Sedan inspektören för kavalleriet, efter samråd med chefen för femte arméfördelningen och chefen för fortifikationen, hemställt, att en undervisningskurs för utbildande av instruktörer i kavalleriets fältarbeten måtte under hösten 1913 få sammandragas vid Livregementets dragoners kasernetablissemang med övningarnas utsträckande under viss tid av kursen till trakten av Uppsala, ävensom föreslagit, att till denna kurs skulle beordras, förutom ledare och en biträdande lärare, två subalternofficerare och två underofficerare från vardera av Skånska husar- och dragonregementena samt en subalternofficer och en underofficer från vart och ett av övriga kavalleriregementen, medgav Kungl. Maj:t genom brev den 17 oktober 1913, med bifall till berörda framställning, att en dylik kurs finge anordnas under hösten 1913 samt att den officer, som beordrades såsom ledare av densamma, finge härför uppbära ett arvode av 300 kronor, att utgå från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter. Därjämte föreskrev Kungl. Maj:t, att den rese- och traktamentsersättning, som jämligt bestämmelserna i §§ 35 och 36 av gällande avlöningsreglemente för armén tillkomme till kursen kommanderade officerare och underofficerare, ävensom övriga av kursen föranledda kostnader skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas av omhänderhavande medel för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna beloppet utgör 3,174 kronor 42 öre.

Sedan chefen för sjätte arméfördelningen anhållit om anvisande av medel till bestridande av kostnaderna för anordnande under år 1914 av tävlingar i skidåkning för officerare, underofficerare och manskap vid arméfördelningens truppförband ävensom, vad vissa tävlingar beträffade, för personal ur Bodens trupper, medgav Kungl. Maj:t genom brev den 7 november 1913, att ett belopp av 2,500 kronor finge för ifrågavarande ändamål av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande; dock att nämnda belopp icke till någon del finge tagas i anspråk för gäldande av kostnader för resa eller dagtraktamenten åt den i tävlingen deltagande personalen.

Civila departementet har nu till ersättande anmält berörda belopp, 2,500 kronor.

Den 6 september 1913 utbröt eldsvåda i norra kasernflygeln (kasern A) vid Bodens ingenjörkårs etablissemang i Boden. Uti skrivelse den 20 september 1913 anmälde arméförvaltningens fortifikationsdepartement, att kostnaden för avhjälpandet av de skador, som förorsakats av eldsvådan, enligt kårchefens beräkning uppginge till 7,480 kronor. Som verkställd undersökning givit vid handen, att någon viss person icke varit vållande till branden och av sådan anledning kunde anses ersättningskyldig för den därav uppkomna skadan, och då fortifikationsdepartementet icke kunde av det för andra ändamål synnerligen hårt anlidade ordinarie byggnadsanslaget bekosta ifrågavarande reparationsarbete, vilket ej heller syntes departementet vara av den natur, att kostnaderna för detsamma borde bestridas av berörda anslag, hemställde departementet, att särskilda medel måtte för ändamålet anvisas.

Genom brev den 14 november 1913 medgav Kungl. Maj:t, att för verkställande av ifrågavarande reparationsarbeten högst 7,480 kronor finge av civila departementet förskjutas för att sedermera anmälas till ersättande.

Det på grund härav av civila departementet förskjutna beloppet utgör 7,354 kronor 20 öre.

Genom brev den 30 maj 1913 meddelade Kungl. Maj:t, såsom jag förut nämnt, föreskrifter rörande ersättning till den personal, som kunde beordras att under nämnda år företaga flyttning mellan Skånska husarregementets olika tjänstgöringsstationer. Uti en av arméförvaltningens civila departement den 5 september 1913 överlämnad skrivelse anmälde sedermera chefen för Skånska husarregementet, att det för harmoni-

musikens rätta bedrivande blivit erforderligt att förflytta en musiksergeant (musikfanjunkare i regementet) från Landskrona till Hälsingborg och en musikdistinktionskorpral (musiksergeant i regementet) från Hälsingborg till Landskrona, och hemställde regementschefen med anledning härav, att flyttningshjälp för ifrågavarande flyttningar måtte få utbetalas till nämnda personal.

Genom brev den 14 november 1913 medgav Kungl. Maj:t, dels att till en musiksergeant vid regementet (musikfanjunkare i regementet) finge för flyttning från Landskrona till Hälsingborg utgå flyttningshjälp i enlighet med de grunder, som funnes angivna i ovannämnda brev den 30 maj 1913, dels ock att till en musikdistinktionskorpral vid regementet (musiksergeant i regementet) finge för flyttning från Hälsingborg till Landskrona utgå flyttningshjälp sålunda, att han finge åtnjuta gottgörelse för transport, inpackning och upppackning av flytt-saker efter den grund, som genom kungörelsen den 11 mars 1910 angående bestämmelser rörande flyttningshjälp åt personal vid armén fastställts i fråga om ersättning till ogift underofficer, som ej är änking, samt, om han ägde familj, dessutom ersättning för familjemedlem-marnas resa å järnväg i tredje klass. Samtliga härav uppkommande kostnader skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna beloppet utgör 87 kronor 50 öre.

Den 10 oktober 1913 nedbrann genom våldel Kalmar regementes officerskårs bostadshus å Hultsfreds mötesplats. Med anledning härav hem-ställde regementschefen uti en av arméförvaltningens fortifikationsdeparte-ment jämte eget yttrande den 12 november 1913 överlämnad skrivelse om vidtagande av åtgärder för att under vapenövningarna 1914 bereda bo-stad åt 45 av regementets officerare med vederlikar.

Uti berörda yttrande hemställde fortifikationsdepartementet, med hänsyn till den korta tid, som återstode, att få till Hultsfred förflytta vissa kronor tillhöriga, ej i bruk varande byggnader, ävensom om an-visande av ett belopp av 29,400 kronor för bestridande av kostnaderna för berörda förflyttningar samt för en del i samband därmed erforderliga förändringar i byggnadernas inredning.

Genom brev den 21 november 1913 biföll Kungl. Maj:t vad forti-fikationsdepartementet sålunda hemställt, och skulle härav föranledda kostnader, tillhopa högst 29,400 kronor, av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna beloppet utgör 29,277 kronor.

Genom brev den 4 januari 1913 medgav Kungl. Maj:t, att en utbildningskurs för officerare i skidåkning och skidvård finge i huvudsaklig överensstämmelse med angiven plan försöksvis anordnas under förra delen av år 1913 samt att därav föranledda kostnader finge bestridas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar. Till kursen, vilken skulle stå under överbefäl av chefen för sjätte arméfördelningen, skulle såsom ledarpersonal beordras en överstelöjtnant eller major som chef, fyra kompaniofficerare som lärare och en kompaniofficer som adjutant och redogörare. Ersättning till kursens ledarpersonal skulle beräknas enligt samma grunder, som tillämpades i fråga om den taktiska utbildningskursen för kaptener och ryttmästare, och således utgå med, förutom rese- och traktamentsersättning, arvoden å 300 kronor till chefen och 200 kronor till en var av lärarna och adjutanten. De till kursen kommenderade officerarna skulle erhålla dagtraktamenten enligt bestämmelserna i gällande avlöningsreglemente för armén.

Uti en av chefen för sjätte arméfördelningen överlämnad rapport över den år 1913 anordnade kursen framhöll sedermera chefen för densamma, majoren vid generalstaben G. Lilliehöök, att man av därunder vunna resultat och intryck vore berättigad förorda, att en dylik kurs borde upptagas bland arméns ordinarie utbildningskurser för officerare.

Genom brev den 21 november 1913 förordnade Kungl. Maj:t, att en utbildningskurs för officerare i skidåkning och skidvård skulle under förra delen av år 1914 försöksvis anordnas under en tid av tillhoppa 42 dagar samt därav under 6 dagar oberäknat resedagar vara förlagd till Norrbottens län, att ifrågavarande kurs, vilken skulle stå under överbefäl av chefen för sjätte arméfördelningen, i avseende å såväl ledarpersonal och elevantal som ersättning åt ledare, adjutant och elever skulle anordnas efter enahanda plan, som den föregående försökskursen, samt att härav föranledda kostnader, högst 20,000 kronor skulle av arméförvaltningens civila departement av omhänderhavande medel förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund av sistnämnda brev förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 19,052 kronor 4 öre.

Sedan hos Kungl. Maj:t anhållits, att, i likhet med vad under de sistförflutna åren ägt rum, till kommissionen för beredande av anställ-

ning i civil tjänst åt avskedade volontärer måtte anvisas ett belopp av 1,600 kronor för år, därav 1,000 kronor till avlönande av kommissionens sekreterare och 600 kronor till expenser, medgav Kungl. Maj:t genom brev den 28 november 1913, att ett belopp av tillhoppa 1,600 kronor finge för ifrågavarande ändamål av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att sedermera anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu anmält förenämnda belopp, 1,600 kronor, till ersättande.

Genom särskilt brev den 5 december 1913 bemyndigade Kungl. Maj:t arméförvaltningens fortifikationsdepartement att gå i författning om uppförande av ett skjul för förvaring av viss materiel vid Livregementets husarer för en kostnad av högst 2,600 kronor, samt föreskrev, att härav 490 kronor skulle bestridas av ordinarie byggnadsanslaget och återstoden av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet för ändamålet förskjutna beloppet utgör 1,540 kronor.

Genom brev den 5 december 1913 anvisade Kungl. Maj:t för anordnande av övningar och försök med arméns flygmaskiner under vintern 1914 ett belopp av högst 8,290 kronor samt medgav, att till den personal, som beordrades deltaga i oförmälda övningar och försök, finge utgå tillfällig avlöning enligt §§ 35 och 36 i gällande avlöningsreglemente för armén; och skulle samtliga av ifrågavarande övningar och försök föranledda kostnader av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Uti en av arméförvaltningens civila departement den 19 februari 1914 överlämnad skrivelse anmälde sedermera chefen för fortifikationen, att arméns flygskola, vilken varit sammandragen vid Askrikefjärden å Lidingön med särskilt ändamål att göra rön och vinna vissa erfarenheter rörande anordningar för vinterförhållandena, på grund av den för dessa övningar otjänliga väderleken måste förflyttas till Östersund, varest bättre resultat av övningarna syntes kunna förväntas. Då de genom ovannämnda brev anvisade medlen emellertid icke vore tillräckliga för att betäcka kostnaderna för denna oförutsedda flyttning, såvida icke övningstiden, till men för utbildningen och resultatet av försöken, skulle avsevärt förkortas, hemställde bemälda chef, att ett belopp av 2,550 kronor måtte anvisas för ifrågavarande förflyttning av flygskolan.

Genom brev den 21 februari 1914 anvisade Kungl. Maj:t för omförmälda ändamål högst 2,550 kronor samt föreskrev, att detta belopp skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande tillsammans med övriga kostnader för berörda övningar och försök.

Det av civila departementet på grund av ifrågavarande två brev förskjutna beloppet utgör 10,838 kronor 66 öre.

Med anledning av en utav chefen för krigsskolan den 20 september 1913 gjord framställning om anvisande av medel till biträdande lärare samt till bestridande av kostnader för ökad stallbetjäning vid skolan under officerskursen 1913—1914 medgav Kungl. Maj:t genom brev den 31 oktober 1913, att möjligen uppkommande besparingar å de under anslaget till krigsskolan uti »stat för krigsskolan» uppförda medel finge, i den mån desamma därtill lämnade tillgång, användas för anställande vid nämnda kurs av fyra biträdande lärare i ämnena militärförvaltning, militär hälsolära och krigslagar m. m. samt i ridning och hästkännedom mot ett arvode av 500 kronor för var och en samt av ökad stallbetjäning för en kostnad av högst 2,500 kronor.

Uti underdånig skrivelse den 21 november 1913 hemställde sedermera chefen för krigsskolan, bl. a., dels om anvisande av 300 kronor till en biträdande lärare i vapenlära, dels ock att ett extra anslag å 4,300 kronor måtte ställas till skolchefens förfogande till bestridande av ökade kostnader för praktiska övningar under år 1914. Vidare meddelade chefen för krigsskolan, att vissa oundgängligen erforderliga reparations- och omändringsarbeten å kadetternas logement m. m. måste komma till utförande under de närmaste åren för en kostnad, ej understigande 16,000 kronor. Då erforderliga medel till bestridande av ifrågavarande utgifter icke skulle kunna göras tillgängliga å skolans stat, om åtgärder måste vidtagas i syfte att bereda så stora besparingar å densamma, att därav kunde gäldas kostnaderna för anställandet av de i brevet den 31 oktober 1913 avsedda 4 biträdande lärarna och den därstädes omförmälda ökade stallbetjäningen, anhölle chefen för krigsskolan, att till bestridande av sistnämnda kostnader måtte utöver de i stat anvisade medlen få utbetalas ytterligare sammanlagt 4,500 kronor.

Genom brev den 31 december 1913 anvisade Kungl. Maj:t *dels* 4,500 kronor för bestridande av de i brevet den 31 oktober 1913 medgivna utgifterna, *dels* 300 kronor till arvode åt en biträdande lärare i vapenlära under 1913—1914 års officerskurs, *dels ock* högst 3,500 kronor för gäldande

av utgifter utöver i stat avsedda för anordnande av praktiska övningar under nämnda kurs vid krigsskolan. Arméförvaltningens civila departement förstämde att förskjuta samtliga härav föranledda kostnader, tillhoppa högst 8,300 kronor, för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 8,227 kronor 55 öre.

Genom brev den 31 december 1913 medgav Kungl. Maj:t, att en italiensk riktapparat, benämnd Em-Me, finge genom arméförvaltningens artilleridepartementets försorg inköpas för en kostnad av högst 1,500 kronor, däri jämväl inberäknat utgifter för frakt m. m., och skulle nämnda belopp av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet för ändamålet förskjutna beloppet utgör 579 kronor 60 öre.

Genom brev den 31 december 1913 medgav Kungl. Maj:t, att sjukvården vid Svea ingenjörkårs fästningskompani i Vaxholm finge, i likhet med vad förut ägt rum, tillsvdare under 1914 handhavas av en därstädes tjänstgörande militärläkare mot ett arvode av 3 kronor för dag, varjämte föreskrevs, att kårchefen skulle äga utfärda närmare bestämmelser rörande tjänstgöringsskyldigheten för den person, med vilken avtal kunde träffas om fullgörande av ifrågavarande åligganden. Arméförvaltningens civila departement förstämde att förskjuta härav föranledda kostnader, högst 1,095 kronor, för att framdeles anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu anmält berörda belopp, 1,095 kronor, till ersättande.

Uti underdånig skrivelse den 18 november 1913 anmälde arméförvaltningens civila departement, att revisionsgöromålen inom ämbetsverket under de senaste åren ökats i så avsevärd grad, att det vore att befara, att, om icke särskilda åtgärder vidtoges, revisionen av samtliga räkenskaper icke skulle medhinnas inom föreskriven tid. Vid en med anledning därav inom ämbetsverket verkställd undersökning hade det framgått, att en stor del av revisionsarbetet — huvudsakligen mera mekaniska göromål men av den art, att deras ordentliga utförande krävde mycken tid — skulle kunna utföras av kvinnliga biträden med de kvalifikationer,

som förutsattes för avlöning i högre grad, och att därigenom den å ämbetsverkets stat uppförda, akademiskt bildade revisionspersonalen skulle kunna beräknas medhinna det övriga, författningskunskap krävande revisionsarbetet. Då dittills alla revisionsarbeten utförts i ett sammanhang, kunde emellertid icke på förhand bestämmas, huru stor personal kunde behövas för utförande av ovan berörda mera mekaniska göromål. För att utröna detta ansåge departementet lämpligast, att försök i sådant avseende finge anställas under år 1914 med början vid årsskiftet, varigenom även erfarenhet borde kunna vinnas om de revisionsarbeten, som lämpligen kunde anförtros åt kvinnliga biträden. Ehuru det vore att antaga, att på var och en av de nuvarande åtta revisionslotterna skulle komma att erfordras ett kvinnligt biträde, ansåge departementet emellertid, att man vid försöken borde inskränka sig till att anställa allenast ett kvinnligt biträde för varannan revisionslott eller således för ifrågavarande ändamål inalles fyra kvinnliga biträden. I sammanhang härmed meddelade departementet, att de under år 1913 medgivna försöken med en central kassakontroll utfallit synnerligen väl, samt föreslog, att för berörda försöks fortsättande under år 1914 måtte till ett kvinnligt biträde få utbetalas ett arvode av 1,600 kronor. I anslutning till vad departementet sålunda anfört, hemställde departementet, att till dess förfogande under år 1914 måtte få ställas ett belopp av 8,000 kronor till avlöande av fem kvinnliga biträden, var och en med ett årligt arvode av 1,600 kronor, motsvarande avlöning åt kvinnligt biträde av högre avlöningsgrad, samt, i den mån på stat anställt kvinnligt biträde användes för ifrågavarande ändamål, till arvode åt vikarien med 100 kronor i månaden.

Genom brev den 31 december 1913 biföll Kungl. Maj:t förevarande framställning samt föreskrev, att berörda belopp, högst 8,000 kronor, skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas och framdeles anmälas till ersättande.

Uti underdånig skrivelse den 7 juli 1914 meddelade sedermera arméförvaltningens civila departement, att erfarenheten under de månader, nämnda försök pågått, fullt visat det lämpliga i att anförtro en del av revisionsgöromålen åt kvinnliga biträden, men också att allenast ungefär hälften av revisionsmaterialet hunnit undergå granskning av de då försöksvis anställda biträdena. För att nå fullständig visshet om lämpligheten av kvinnliga revisionsbiträdens anställande och det antal dylika biträden, som kunde erfordras, föreslog departementet utsträckta försök i syfte att få hela revisionsmaterialet för år 1914 granskat av revisionsbiträden, i

den mån granskningen kunde uppdragas åt dem, samt hemställde, att under september, oktober, november och december månader 1914 måtte få användas ett belopp av 2,133 kronor 34 öre till avlönande av ytterligare fyra kvinnliga revisionsbiträden med arvoden, motsvarande avlöning åt kvinnligt biträde av högre avlöningsgrad, samt, i den mån på stat anställt kvinnligt biträde användes för ifrågavarande ändamål, till arvode åt vikarien med 100 kronor i månaden.

Genom brev den 24 juli 1914 biföll Kungl. Maj:t förevarande framställning samt föreskrev, att berörda belopp, högst 2,133 kronor 34 öre, skulle av arméförvaltningens civila departement förskjutas och framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund av förenämnda båda brev förskjutna beloppet utgör 6,450 kronor 9 öre.

Genom särskilt brev den 9 januari 1914 medgav Kungl. Maj:t, att högst 940 kronor finge för tryckning av ett inom generalstaben utarbetat betänkande av arméförvaltningens civila departement förskottsvis utbetalas för att framdeles anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu anmält förenämnda belopp, 940 kronor, till ersättande.

Uti en av arméförvaltningens civila departement den 31 december 1913 överlämnad underdånig skrivelse anmälde chefen för Bohusläns regemente, att på grund av regementets förflyttning från övningsplatsen Backamo till kasernetablissemanget i Uddevalla hösten 1913 kompaniadjutanterna måst under längre tid, än under vanliga förhållanden erfordrats vid nämnda tid på året, inkallas i tjänstgöring för in- och uppackning av vederbörande kompanier tillhörande persedlar och inventarier, rengöring av persedlar samt ordnandet av kompaniernas rustkammare och lokaler i övrigt. Då det antal dagavlönningar, över vilka regementschefen haft att förfoga, varit otillräckligt för att därav kunna utbetala hel dagavlönning till nämnda personal under hela den tid, de sålunda varit i tjänstgöring, hemställde regementschefen om medgivande att av övriga å regementets stat förslagsvis upptagna dagavlönningar för ifrågavarande ändamål disponera 423 dagavlönningar för fanjunkare och 115 för serganter.

Med hänsyn till vad regementschefen anfört beträffande arten av ifrågavarande tjänstgöring samt då denna tagit den i framställningen avsedda personalens hela tid i anspråk, tillstyrkte civila departementet, att nämnda personal, vilken, därest densamma ej tagits i anspråk för

tjänstgöringen i fråga, författningsenligt ägt åtnjuta halv dagavlöning, måtte för samma tjänstgöring beredas ersättning, motsvarande skillnaden mellan sådan personal tillkommande hel och halv dagavlöning. Då emellertid de å regementets stat för underofficerare å kompanistaten uppförda dagavlöningsmedel, vilka under år 1913 inbesparats, efter 1914 års början inginge i fjärde huvudtitelus allmänna besparingar, hemställde departementet, att för ifrågavarande ändamål erforderligt belopp, högst 643 kronor 75 öre, måtte anvisas att utgå från nämnda besparingar.

Genom brev den 30 januari 1914 medgav Kungl. Maj:t, att för berörda ändamål ett belopp av högst 643 kronor 75 öre finge av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna beloppet utgör 637 kronor 50 öre.

Uti en av arméförvaltningens intendents- och civila departement den 27 januari 1914 överlämnad skrivelse hemställde inspektören för kavalleriet, *dels* att till statspris för svenska officerare med vederlikar vid tävlingsritter med tjänstehästar, för vilkas underhåll m. m. gottgörelse vore upptagen i vederbörliga stater, måtte anvisas ett belopp av 5,000 kronor, varav 2,000 kronor skulle fördelas såsom pris uti två s. k. armésteaplechaser samt 3,000 kronor såsom pris uti två s. k. arméfälttävlingar, därav 1,800 kronor i den ena och 1,200 kronor i den andra, *dels* att såsom bidrag för iordningställande av de för tävlingarna erforderliga banorna måtte anvisas 300 kronor, med rättighet för kavalleriinspektören att använda den del därav, som ej vore för ändamålet nödvändig, till förhöjning av prisen, *dels ock* att för den då pågående kursen vid ridskolan å Strömsholm måtte anvisas 400 kronor, att användas till pris vid tävlingar i fält- och hinderridning.

Genom brev den 28 februari 1914 medgav Kungl. Maj:t, att ett belopp av 5,700 kronor finge utbetalas till kavalleriinspektören för att emot redovisning på föreslaget sätt användas för ifrågavarande ändamål, varjämte föreskrevs, att nämnda belopp skulle med 5,300 kronor av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande och med 400 kronor utgå från förenade mötespassevolanskassornas fond.

Civila departementet har nu anmält förenämnda belopp, 5,300 kronor, till ersättande.

Genom särskilt brev den 28 februari 1914 meddelade Kungl. Maj:t bestämmelser om kommendering av visst underbefäl till Norrbottens regemente samt föreskrev, att till de kommenderade finge under kommenderingen utgå, förutom dem författningsenligt tillkommande förmåner, särskild gottgörelse av 1 krona om dagen att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna beloppet utgör 2,386 kronor 70 öre.

Uti en av arméförvaltningens civila departement den 9 januari 1914 överlämnad skrift anmälde bataljonsläkaren vid fältläkarkåren S. R. Erhardt, vilken under år 1911 varit ensam bataljonsläkare vid Västmanlands regemente och på grund därav jämlikt föreskrift i generalorder den 30 november 1908 under samma år varit i ständig tjänstgöring vid regementet, att han på grund av förbiseende under nämnda år erhållit full dagavlöning allenast för de dagar, han på grund av regementsorder förrättat sjukvisitationer och meddelat undervisning, men icke för återstoden av tjänstgöringstiden; och anhöll Erhardt fördenskuil om utanordnande av honom ytterligare tillkommande halv dagavlöning med 228 kronor.

Genom brev den 28 februari 1914 medgav Kungl. Maj:t, att för berörda ändamål ett belopp av 228 kronor finge av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Civila departementet har nu anmält berörda belopp, 228 kronor, till ersättande.

Genom brev den 28 februari 1914 meddelade Kungl. Maj:t föreskrifter angående vården och förvaltningen av den nya garnisonskyrkogården å Järvafältet samt medgav i sammanhang därmed, att för anskaffande av en likvagn jämte nödiga seldon högst 1,200 kronor finge av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Berörda belopp, 1,200 kronor, har av civila departementet för ändamålet förskjutits.

Med bifall till därom gjord framställning ställde Kungl. Maj:t genom brev den 13 mars 1914 till förfogande av var och en av arméfördelningscheferna 500 kronor samt vardera av kommandanten i Boden och militärbefälhavaren på Gottland 100 kronor för anordnande av före-

drag för värnpliktiga m. m. Arméförvaltningens civila departement anbefalldes att förskjuta medlen för att framdeles anmäla dem till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna beloppet utgör 3,144 kronor 99 öre.

På därom gjord hemställan medgav Kungl. Maj:t genom brev den 20 mars 1914, att för tryckning i en upplaga av 150 exemplar av en utav chefen för generalstabens utarbetad redogörelse för »Iakttagelser rörande generalstabstjänsten under fälttjänstövningarna i Västergötland år 1912» ett belopp av högst 125 kronor 50 öre finge av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Berörda belopp, 125 kronor 50 öre, har av civila departementet för ändamålet förskjutits.

På anmodan av arméförvaltningens fortifikationsdepartement hade Kungl. Maj:ts befallningshavande i Jämtlands län förordnat länsnotarien G. Hultman att vid vederbörlig domstol anhängiggöra och därstädes ävensom inför särskild nämnd utföra kronans talan angående expropriation av den mark, som jämlikt brev den 22 oktober 1909 skulle avstås till kronan för anläggande av en skjutbana för Jämtlands fältjägarregemente, samt att, sedan expropriationen verkstälts, ombesörja, att lagfart å den exproprierade fastigheten bleve kronan meddelad. Efter uppdragets fullgörande begärde Hultman hos Kungl. Maj:ts befallningshavande ersättning enligt ingiven räkning för sitt arbete samt för av uppdragets utförande vållade kostnader med tillhoppa 235 kronor 65 öre. Kungl. Maj:ts befallningshavande utbetalade förskottsvis det begärda beloppet till klaganden samt gjorde därefter framställning hos fortifikationsdepartementet om beloppets ersättande. Enligt beslut den 24 juli 1912 fann fortifikationsdepartementet sig icke kunna av räkningens belopp ersätta mer än tillhoppa 51 kronor 65 öre, avseende dels rese- och traktamentsersättning för tre inställelser inför Revsunds, Brunflo och Näs' tingslags häradsrätt samt dels kungörelsekostnader enligt företedda räkningar. Häröver anförde Hultman besvär.

Enligt resolution den 20 mars 1914 fann Kungl. Maj:t ej skäl att i fortifikationsdepartementets beslut göra annan ändring, än att enär det icke kunde anses hava utgjort en tjänsteplikt för Hultman i hans egenkap av länsnotarie att föra kronans talan uti ifrågavarande mål, utan detta skett på grund av särskilt honom av Kungl. Maj:ts befallnings-

havande lämnat förordnande, samt Hultman vid sådant förhållande måste anses berättigad att erhålla dagtraktamente för de dagar, han inställt sig icke endast vid vederbörande häradsrätt utan jämväl vid rådstuvurätten och inför expropriationsnämnden, Hultman förklarades berättigad att, utöver honom redan tillerkänt belopp av 51 kronor 65 öre, bekomma ytterligare 56 kronor.

Härjämte tillerkände Kungl. Maj:t med avseende å förekomna omständigheter Hultman särskild ersättning för ifrågavarande uppdrag med det av honom härutöver begärda beloppet 128 kronor, att av civila departementet förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande i sammanhang med övriga utgifter för omförmälda expropriation.

Civila departementet har nu till ersättande anmält sistnämnda belopp, 128 kronor, vilket på grund av Kungl. Maj:ts berörda resolution av departementet förskjutits.

Uti underdånig skrivelse den 2 januari 1914 framhöll telegrafstyrelsen, att av den militärt viktiga telegrafledningen mellan Pajala och Kiruna blott återstode delen Junosuando—Vittangi. Telegrafstyrelsen hade uppgjort arbetsförslag till nämnda, till 54 kilometer uppgående ledning. Enär emellertid materiel-, byggnads- och underhållskostnaderna för denna linje vore så stora, att de icke på många år komme att täckas av den blivande avkastningen av ledningen, och enär linjen utan tvivel hade stort militärt värde, anhölle telegrafstyrelsen, att tvenne arbetsgrupper ur fortifikationen, vardera om 1 officer, 2 underbefäl och 15 menige, måtte under högst fyra veckor sommaren 1914 kostnadsfritt ställas till styrelsens förfogande, den ena gruppen för utförande av hälften av linjen Vittangi—Junosuando från Vittangi räknat, med början i Vittangi, samt den andra för utförande av andra hälften av samma linje från Junosuando räknat, med början i Junosuando.

Genom brev den 8 april 1914 biföll Kungl. Maj:t telegrafstyrelsens förevarande framställning samt föreskrev, att den av ifrågavarande kommendering förorsakade förhöjning i portionskostnaderna skulle bestridas från mathållningsanslaget, samt att de officerare och underofficerare jämlikt gällande avlöningsreglemente tillkommande dagtraktamenten ävensom inkvarterings- och transportkostnader m. m. för kontingenterna skulle med tillhoppa högst 655 kronor av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande anmälda beloppet utgör 537 kronor 85 öre.

Genom brev den 18 april 1914 medgav Kungl. Maj:t, med särskild hänsyn till vikten därav, att de värnpliktiga vid fästningsinfanteriet erhöle en i möjligaste mån tillfredsställande utbildning, att underbefäl av manskapet från fjärde arméfördelningens infanteriregementen finge, till ett antal av högst 8, med eget medgivande beordras till tjänstgöring vid Vaxholms grenadjärregemente under årets beväringsskolor emottagna av, förutom dem författningsenligt tillkommande förmåner, en särskild gottgörelse av 1 krona om dagen, att av arméförvaltningens civila departement förskjutas för att framdeles anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna, till ersättande nu anmälda beloppet utgör 750 kronor.

Genom brev den 21 oktober 1910 förordnade Kungl. Maj:t, att vissa för ecklesiastika ändamål disponerade områden invid Linköping skulle avträdas till lantförsvaret den 1 maj 1912 mot lösen, som skulle bestämmas i enlighet med föreskrifterna i förordningen angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov den 14 april 1866, samt bemyndigade tillika arméförvaltningens fortifikationsdepartement att vidtaga härför erforderliga åtgärder.

Utförande den 24 mars 1914 anmälde arméförvaltningens fortifikations- och civila departement, att sedan fortifikationsdepartementet anmodat Kungl. Maj:ts befallningshavande i Östergötlands län att anhängiggöra och utföra talan om avträdande av berörda markområden till lantförsvaret, Kungl. Maj:ts befallningshavande uppdragit åt extra länsbokhållaren J. Wallinder att anhängiggöra och utföra berörda talan samt därefter hos arméförvaltningens civila departement anhållit om ersättning för utbetald gottgörelse åt Wallinder för det av honom dåmera utförda uppdraget med tillhopa 116 kronor 61 öre, däraf 100 kronor utgjorde ersättning för inställelser vid Linköpings rådstuvurätt och expropriationsnämndens sammanträden m. m. samt 16 kronor 61 öre förskjuten kostnad för kungörelse i expropriationsärendet. Med anledning härav hemställde departementen, som funnit den begärda ersättningen skälig, att nämnda av Kungl. Maj:ts befallningshavande förskjutna belopp, 116 kronor 61 öre, måtte få av civila departementet försträkningsvis utbetalas för att framdeles anmälas till ersättande.

Genom brev den 1 maj 1914 biföll Kungl. Maj:t förevarande framställning.

Berörda belopp, 116 kronor 61 öre, har av arméförvaltningens civila departement för ändamålet förskjutits.

Sedan chefen för tredje arméfördelningen anmält, att befälhavaren för Skövde rullföringsområde vore av sjukdom förhindrad att tjänstgöra intill den 15 november 1914, medgav Kungl. Maj:t genom brev den 9 oktober 1914, att officer, som omförmäldes i § 4 mom. 1 a) eller b) av förordningen angående arméns reserver av befäl och civilmilitär personal den 15 november 1912, finge beordras att under tiden intill den 15 november 1914 upprätthålla befattningen såsom befälhavare för Skövde rullföringsområde mot åtnjutande av den i nämnda förordning bestämda ersättning. Arméförvaltningens civila departement förstärktes förskjuta härav föranledda kostnader för att framdeles, i den mån de ej skulle gäldas av vederbörliga anslag, hos Kungl. Maj:t anmälas till ersättande.

Det av civila departementet på grund härav förskjutna och nu till ersättande anmälda beloppet utgör 60 kronor.

§ 42 i reglementet för arméns avlöning under fred innehåller följande stadgande:

»1. Till den, som, utan att uppbära lön eller arvode från intendenturkårens stat och utan att på grund av allmänna bestämmelser vara berättigad till dagtraktamente, tjänstgör inom intendenturkåren, utgår, förutom ordinarie avlöning, dagarvode

i befattning, avsedd för personal av officers rangklass, med fyra kronor; samt

i förråds- och magasinshövarbefattning med två kronor.

2. Denna gottgörelse bestrides av besparingarna å anslaget till intendenturkåren, eller skall, om dessa icke därtill lämna tillgång, av arméförvaltningen förskjutas och sedermera hos Kungl. Maj:t till ersättande anmälas.»

På grund av detta stadgande har arméförvaltningens civila departement under år 1914 förskjutit 9,148 kronor 28 öre. Därest samtliga besparingar under år 1914 å anslaget till intendenturkåren fått tagas i anspråk, hade ett belopp av 10,380 kronor funnits till gäldande av den ifrågavarande gottgörelsen, men på grund av bestämmelse i cirkuläret den 16 december 1904 angående riksdagens skrivelse rörande statsregleringen för år 1905 och sättet för anvisande av vissa anslagsbelopp har detta belopp, utgörande enligt stat upptagna avlöningsförmåner för fyra underintendentsbefattningar, vilka under året helt och hållet varit obesatta, icke kunnat användas för ifrågavarande ändamål, utan måst inlevereras till statskontoret. Förutnämnda belopp, 9,148 kronor 28 öre, har sålunda måst av civila departementet anmälas till ersättande.

Den 15 januari 1915 utbröt eldsvåda å vinden till arméförvaltningens här i staden vid Jakobsgatan belägna ämbetshus, därvid takkonstruktionen delvis förstördes, varjämte taket, som är av plåt, måste å flera ställen upphuggas av brandmanskapet för eldens åtkommande.

Vid sedermera hållen polisundersökning framgick, att elden uppstått i ett uti vindsvåningen fyra trappor upp beläget vindskontor. På vad sätt elden uppkommit, kunde dock icke utrönas. Några tecken till eller antaganden för att densamma anlagts, funnes icke. Däremot vore, som enda möjlighet, icke uteslutet, att elden uppstått genom att oljetrassel och dylikt vid besök i det invid nämnda vindskontor belägna maskinrummet för husets elektriska hiss och belysning kastats eller lämnats kvar i vindskontoret och sedermera självantänts, varigenom några i detsamma förvarade markiser fattat eld.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava nu i underdånig skrivelse den 11 september 1915 anmält, att för reparationer, vidtagna i anledning av den timade eldsvådan, verkstälts utbetalningar till ett sammanlagt belopp av 7,433 kronor 33 öre, och hava departementen hemställt, att ifrågavarande kostnader måtte ersättas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

Därjämte har arméförvaltningens civila departement i underdånig skrivelse den 2 november 1915 anhållit, att samtliga övriga ovan omnämnda, ännu icke ersatta förskott, tillhopa 223,500 kronor 12 öre, måtte ersättas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

Då jag icke har något att erinra emot, att ifrågavarande förskjutna belopp, tillhopa 230,933 kronor 45 öre, ersättas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, som därtill lämna tillgång, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar ett belopp av 230,933 kronor 45 öre må tagas i anspråk till gäldande av förenämnda, förskottsvis utgivna medel.»

Till denna departementschefens, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik von Horn.